

Lekens

BARN-
KONVEN-
TIONEN
25 ÅR

HUS

Välkommen att fira barnets rättigheters vecka och barnkonventionens 25-årsjubileum!

Barnkonventionens dag firas årligen den 20 november i hela världen. År 2014 fyller FN:s konvention om barnets rättigheter 25 år, och konventionen firas och görs bättre känd på temaveckan för barnets rättigheter 17–21.11. Jubileumsårets tema är barnets rätt till vila, lek och fritid i enlighet med artikel 31 i konventionen.

Leken är ett naturligt sätt för ett barn att handla, och barn lär sig också bäst när de är aktiva och intresserade – när de leker, rör på sig, undersöker och både upplever och uttrycker sig konstnärligt. I leken är barnet en aktör, och detta förstärker barnets välbefinnande och självuppfattning. Fostraren har en viktig roll när det gäller att skapa förutsättningar för lek. Fostraren ska inte bara vara närvarande, lyssna, observera och handleda, utan även förbinda sig vid barnets naturliga sätt att handla och stödja barnens val.

För att fira jubileumsåret utmanar Barnombudsmannens byrå och Centralförbundet för Barnskydd tillsammans med aktörer inom barn- och ungdomsarbetet alla som arbetar och verkar med barn att fira jubileet. Vi ger tips och idéer för hur barnkonventionen kan behandlas med barnen genom att bjuda in er till Lekens hus!

Lekens hus är en helhet som består av bildkonstuppgifter och uppgifter som förknippas med fysisk aktivitet. Ni kan göra uppgifterna i daghemmet, klubben eller eftermiddagsklubben eller i anslutning till annan verksamhet. Uppgifterna kan utföras var för sig eller som en helhet. Helheten kulminerar med ett evenemang som ordnas för barnens föräldrar eller andra vuxna.

Genom uppgifterna i Lekens hus vill vi betona lekens betydelse som en del av barnets uppväxt och utveckling, och genom detta lyfta fram centrala principer i konventionen om barnets rättigheter.

*Välkommen med för att fira barnkonventionens jubileumsår.
Stig in i Lekens hus!*

Vad är FN:s konvention om barnets rättigheter?

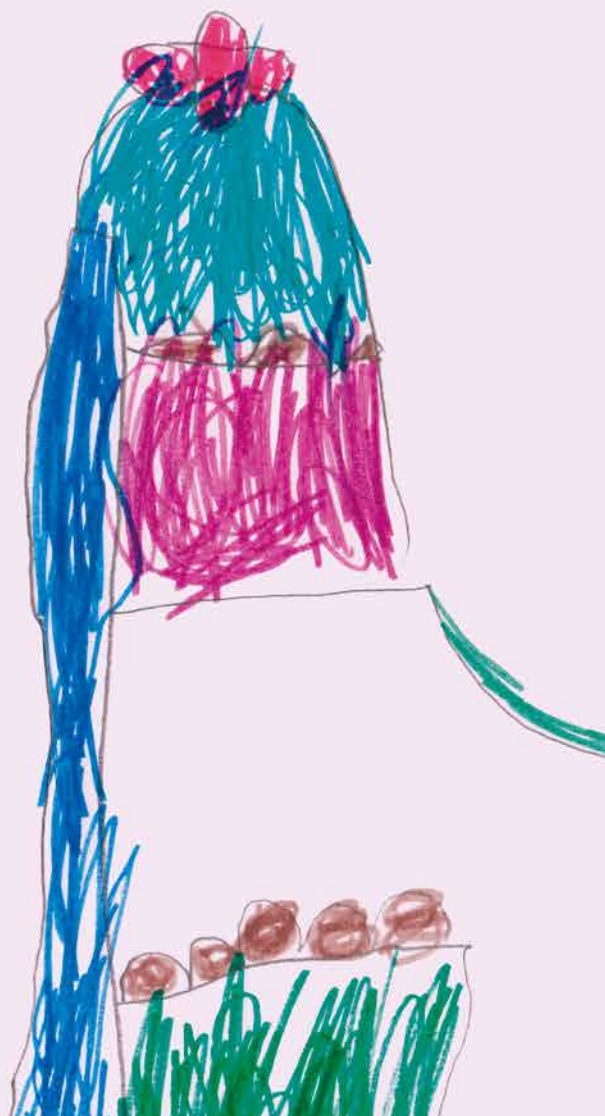
BARNETS RÄTTIGHETER ÄR DE VUXNAS SKYLDIGHETER

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter är alla under 18 år barn. De har rätt att vara barn och att få stöd och beskydd av vuxna. Den vuxna ska ta reda på barnens och de ungas åsikter och beakta dem när han eller hon fattar beslut. Enligt artikel 3 i konventionen ska barnets bästa alltid ställas i främsta rummet vid beslut som gäller barnet. Förverkligandet av barnets bästa förutsätter att alla rättigheter som konventionen garanterar barnet genomförs i så fullständigt som möjligt.

Barnets rättigheter förverkligas när den vuxna tar ansvar för dem. De mänskliga rättigheterna skyddar barnen även i situationer i vilka vuxna missbrukar sin makt. FN:s konvention om barnets rättigheter trädde i kraft på lagnivå år 1991. Enligt konventionen om barnets är staterna skyldiga att informera både barn och vuxna om barnets rättigheter. Även organisationerna och barnombudsmannen utvärderar och främjar verkställandet av konventionen och arbetet för att göra den känd.

Det finns sammanlagt 54 artiklar i barnkonventionen. De behandlar frågor som de statliga och kommunala beslutsfattarna och alla vuxna ska sköta om.

Enligt artikeln 31 i konventionen om barnets rättigheter har barnets rätt till vila, lek och fritid också väsentliga kopplingar till många andra artiklar och centrala principer för konventionen.

LEKEN ÄR EN VIKTIG DEL AV BARNENS LIV OCH UTVECKLING

Alla barn ska erbjudas möjlighet, en lämplig miljö och vid behov även stöd till lek.

Barnet har rätt till vila, lek och fritid samt till konst och kultur.

ARTIKEL 31 | BARNKONVENTIONEN

BARNET HAR RÄTT ATT BLI SETT OCH HÖRT.

Alla barn kan uttrycka sig själva om de vuxna hittar sätt att förstå barnet.

Barnet har rätt att fritt uttrycka sina egna åsikter som gäller honom eller henne, och dessa åsikter ska beaktas i enlighet med barnets ålder och mognad.

ARTIKEL 12 | BARNKONVENTIONEN

LITA PÅ BARNETS STARKA SIDOR

Varje barn har sina egna, individuella behov, möjligheter och önskemål.

Barnet har rätt till liv, överlevnad och utveckling – i sin egen individuella takt och till sina egna fulla möjligheter.

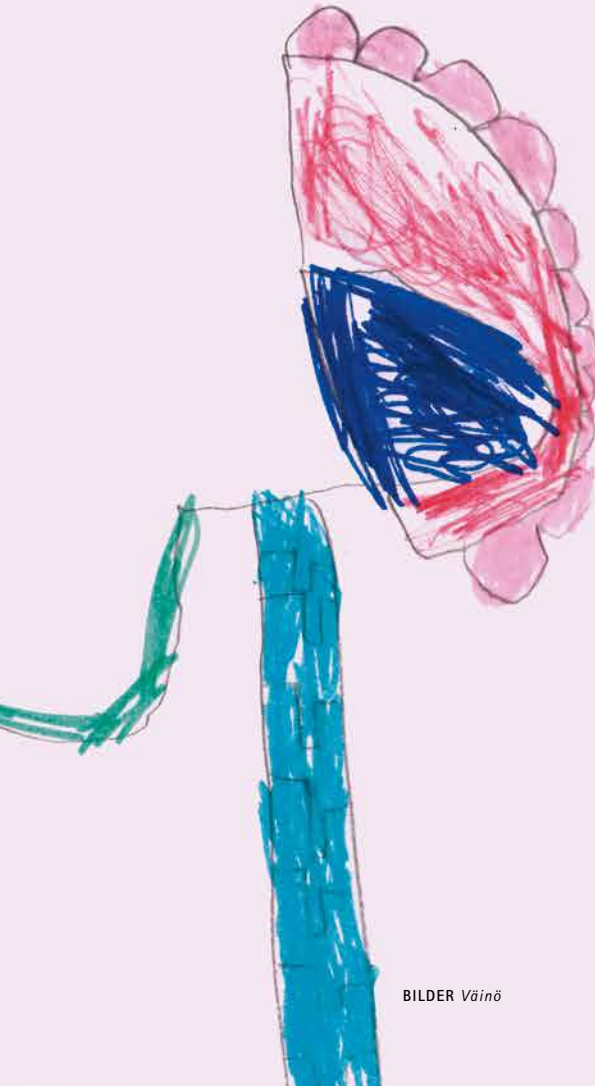
ARTIKEL 6 | BARNKONVENTIONEN

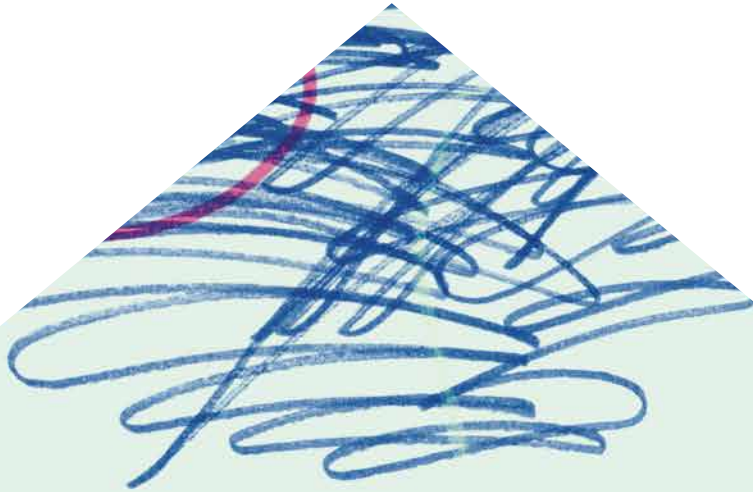
VAR OCH EN ÄR ANNORLUNDA OCH ÄNDÅ LIKVÄRDIG

Varje barn får vara sig självt, unikt och jämlikt. Ingen får mobbas.

Barnets rättigheter tillhör varje barn. Ett barn får inte diskrimineras på grund av hennes eller föräldrarnas utseende, härstamning, handikapp, åsikt eller andra åsikter.

ARTIKEL 2 | BARNKONVENTIONEN

Berättelsen om Lekens hus

Det var en gång två barn, en flicka och en pojke. De bodde i olika flervåningshus kring samma gård, och de såg varandra varje dag. På morgonen gick de på gården och närmade sig varandra. Flickan gick över gården från den ena sidan och pojken från den andra sidan. De stannade mittemot varandra ett ögonblick och tittade förundrat på varandra. De hälsade på varandra och fortsatte att gå i olika riktningar. När båda hade kommit fram till gårdens andra sida, stannade de. Flickan satte sig vid en stor sten och pojken vid en cykelställning. Sedan tittade de på varandra på ganska långt håll och undrade vad de skulle kunna göra nu.

(Vad skulle kunna hända nu?)

(Skulle du vilja fråga något av flickan och pojken?)

Både flickan och pojken var lite uttråkade och ensamma på gårdens olika sidor. Flickan sparkade på småstenar och pojken tittade på molnen som svävade i himlen. De var ensamma för att de inte riktigt visste vad de skulle kunna göra tillsammans. En gång gick en gammal tant förbi dem och ropade vänligt: "Ni borde leka tillsammans!" Men vad betydde det egentligen?

Flickan hade nog lekt tidigare, men det hade pojken aldrig gjort. Flickan hade lekt, men hon ha-

de glömt bort hur man gör. Hon hade nämligen lekt på ett sådant sätt att föräldrarna sagt att hon lekte för bullersamt och skapade alltför mycket oreda i hemmet. Då hade flickan beslutat att sluta leka och att lära sig att vara ordentligare och tystare. Med tiden glömde hon bort lekarna.

Pojken kunde inte leka för han visste inte hur man använder sin fantasi, till exempel för att föreställa sig att en cykelställning är ett tåg i en lek. Ibland hade han tittat på när de andra barnen lekte tågleden på gården, och sagt att cykelställningen inte kunde vara ett tåg, för det var ju bara en cykelställning! Efter det ville de andra barnen inte ta honom med i leken. De sade att han inte hade någon fantasi.

Nu behöver flickan och pojken vår hjälp. Vi skulle tillsammans kunna skapa ett Lekens hus för dem, ett hus där de lär sig att leka och kommer ihåg hur man leker.

BILDER Silja

Vi bygger Lekens hus

1. MÖTESLEKEN

I berättelsens början möter flickan och pojken varandra på gården. De hälsar på varandra och fortsätter färden. Vi leker mötesleken på samma sätt som i sagan.

Dela in gruppen av barn i två grupper som ställer sig på motsatta sidor av lokalen med ansiktet mot den andra gruppen. Vi prövar på olika möten och hälsningar. Ett par i taget börjar gå mot varandra. De hälsar på varandra när de möts. Efter hälsningen fortsätter barnen färden mot lokalens motsatta sida och stannar på sina nya platser. Hälsningarna kan också vara olika kroppsliga rytmer eller rörelser (t.ex. dansrörelser) som den andra deltagaren upprepar.

2. JAG KOMMER IHÅG EN LEK

Vi bygger Lekens hus på väggen. Varje ritning är ett fönster i huset.

Rekommenderad åldersgrupp: 4-åringar och äldre.

Tillbehör: Papper som klippts till fyrkanter (storlek 21 x 21 cm), färgpennor, tuschpennor, kriter, vattenfärger och penslar. Uppgiften kan göras med de redskap som finns till hands.

Instruktioner: Uppgiften inleds genom att ledaren berättar om något av sina egna lekminnen för barnen. Ledaren kan också ta med sig ett föremål, en leksak eller ett foto som handlar om hans eller hennes barndomslekar. Vilka lekar minns barnen att de lekt? Finns det lekar som fortsätter och lekar som barnen inte längre leker? Leker barnen likadana lekar utanför hemmet som de gör hemma? Diskutera ämnet.

Dela ut papper och teckningsmaterial till barnen

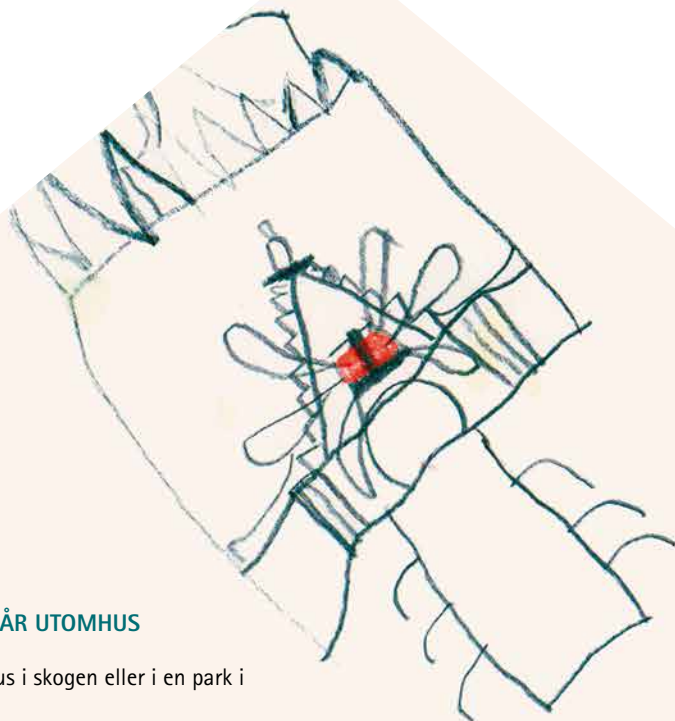
och berätta för dem om uppgiften: Teckna eller måla en bild om en lek som du lekt. När barnens arbeten är färdiga, lägg dem på bordet så att alla kan titta på dem.

Fortsätt uppgiften genom att be barnen att fundera på hur man skulle kunna använda teckningarna för att skapa Lekens hus på väggen, dvs. ett stort hus där det syns olika lekar i varje fönster. Ni kan till exempel använda målartejp för att markera konturerna för huset på väggen. Det är också möjligt att skapa husets form på väggen med hjälp av färgat papp, brunt förpackningspapper eller en stor duk. Vilka idéer har barnen? Hur ska Lekens hus byggas?

Ge det gemensamma huset ett namn och skriv det på husets tak. Till exempel på dagis kan namnet bestå av gruppens eget namn, till exempel Igelkottarnas Lekens hus.

Ytterligare idé: Ni kan sortera barnens teckningar med lekmotiv. Gruppen kan diskutera exempelvis följande frågor: på vilka bilder sker leken utomhus, på vilka bilder behöver man leksaker i leken, vilka lekar sker på två mans hand och vilka i en större grupp? De bildgrupper som uppkommer kan placeras som egna helheter i Lekens hus – till exempel gårdslekarna kan bli husets nedersta våning.

Slutdiskussion: När teckningarna som föreställer lekar har placerats som fönster i huset kan gruppen beundra Lekens hus. Gå tillbaka till berättelsen om flickan och pojken i början och diskutera. Vad skulle flickan och pojken säga om de fick se huset? Skulle de våga stiga på? Vilka alla lekar skulle de kunna leka i ert Lekens hus?

3. LEKENS HUS GÅR UTMOMHUS

Vi bygger Lekens hus i skogen eller i en park i närheten

Instruktioner: Gör en utflykt till skogen eller till ett annat lämpligt ställe i naturen. Det lönar sig att reservera tillräckligt med tid för utflykten och ta väggkost med.

Ta med er t.ex. dukar, garn, tyger och klädnypor. När ni kommit till ert mål i naturen, diskutera hur man kan bygga Lekens hus ute. Ledaren kan dela in barnen i mindre grupper, och varje grupp skapar en egen plats. Finns det olika rum i huset? Ligger rummen nära eller långt borta från varandra? Avgränsa rum och utrymmen med garn och långa dukar eller tyger. Den höstliga naturen erbjuder bra material för byggandet, t.ex. fallna kvistar, blad från träd och växter, och stenar. Barnen ska ge namn till de rum som uppstår, till exempel Kottarnas rike, Stenbänkarnas vardagsrum och Grässtrånas vilorum. Grupperna besöker varandras rum. Efter att den gemensamma leken tagit slut ska platsen återställas så att den är i samma skick som när ni kom till platsen.

Dokumentering: De rum som barnen skapat i naturen fotograferas, och fotografierna ställs fram i grupplokalen. Det lönar sig också att ta foton på platsen innan barnens lek börjar.

Ytterligare idé: Ta fallna kvistar, blad från träd och växter med er till daghemmet eller grupplokalen. Då kan ni fortsätta leken efter utflykten.

Slutdiskussion: Titta på fotografierna tillsammans efter utflykten. Ni kan diskutera hur lite man behöver för att kunna skapa en lek.

4. DET UNDERBARA RUMMET

Vad tycker barnen är det perfekta rummet för lek? Det perfekta rummet kan planeras och skapas inomhus eller utomhus.

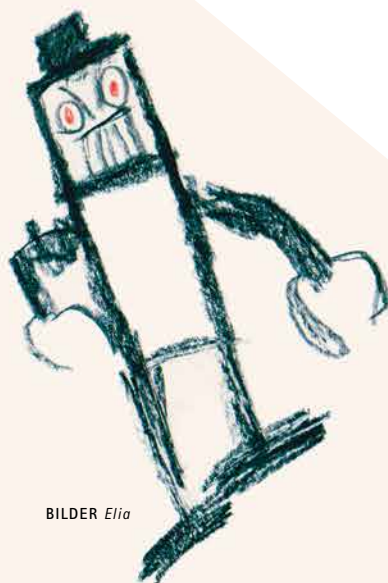
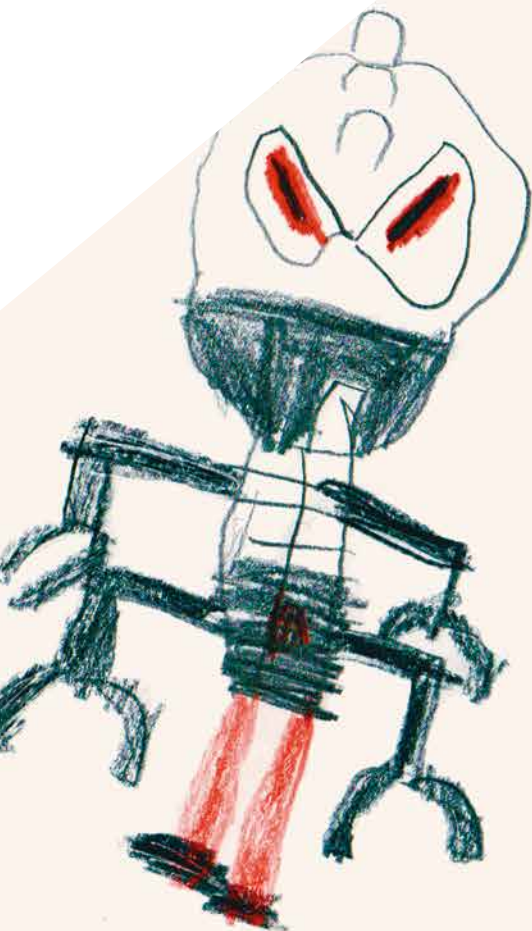
Tillbehör: Ett utrymme vars ordning och inredning barnen får påverka. Använd element som barnen önskar sig, t.ex. tyger, kuddar, papplådor, ballonger eller idrottsredskap, såsom hopprep eller jympabollar eller motsvarande.

Instruktioner: Inled uppgiften genom att titta på bilder av lokaler och utrymmen av olika slag, t.ex. ett lyxigt slott, en inomhuslekpark, en äventyrs- eller motionsbana, olika daghem samt hyddor och bostäder i olika kulturer.

Välj ett rum eller utrymme där uppgiften utförs. Barnen får tillfälligt ordna rummet på det sätt som de vill. Barnen kan också först rita bilder och planera hur det perfekta rummet ska inredas. Vid behov kan personalen och föräldrarna hjälpa barnen att få de element som de önskar sig. Behövs det till exempel många kuddar? Eller något som var och en kan ta med sig hemifrån för att skapa rummet?

Dokumentering: Rummet kan fotograferas före och efter. Uppgiften kan också göras på daghemmet gruppvis, och gruppernas rum fotograferas. Hur skiljer sig de olika gruppernas rum från varandra, och vilka drag påminner om varandra? Fotografierna blir en rolig utställning.

Uppgiften Det underbara rummet kan också utföras strax före I Lekens hus -evenemanget. Då

BILDER Elia

Berättelsen om Lekens hus fortsätter...

HUR TYCKER BARNEN ATT SAGAN OM LEKENS HUS FORTSÄTTER?

Vad tror barnen att händer med flickan och pojken i berättelsen? Diskussionen och anteckningarna om diskussionen görs i smågrupper. Läs den ursprungliga berättelsen och prata om vad som händer med flickan och pojken. Lär de sig hur man leker, och får de leka? Barnens version av berättelsens slut antecknas. När berättelsen skrivs upp kan man använda principen för sagotering. Sagotering går ut på att den vuxna skriver upp barnets tankar, och när berättelsen är slut, läser den vuxna upp texten. I det här skedet får barnen rätta eller ändra texten tills berättelsen är sådan som de vill att den ska vara. Till slut läses den färdiga berättelsen upp i sin helhet; både berättelsens början och slutet som barnen hittat på.

Ytterligare idé: Efter att berättelsen har blivit färdig kan barnen göra ritningar eller målningar om den. Dela in barnen i arbetspar och ge ett papper (t.ex. storlek A2 eller A3) till varje par. Varje arbetspar ska tillsammans rita en bild om hur flickan och pojken ser ut i dag, var de är och vad de gör. Hittar de på helt nya lekar tillsammans?

får de vuxna som kommer på besök se barnens drömrums. Om detta inte är möjligt kan uppgiftens resultat presenteras med fotografier.

Ytterligare idé: Är det möjligt att lämna ett minne av barnens drömrums i utrymmet på så sätt att ett ställe i rummet permanent skulle vara sådant som barnen önskar? Skulle detta kunna vara bestående: ett litet ställe i rummet som barnen alltid får ändra på efter sina egna önskemål?

Slutdiskussion: Efter att uppgiften Det underbara rummet har utförts kan ni också diskutera andra rum med barnen. Ni kan diskutera vilka ställen och utrymmen är bäst för lek och äventyr. Det här kan göras genom att be varje barn gå till den plats i lekrummet som är den allra viktigaste lekplatsen för dem. Samtidigt kan ni också diskutera vilka platser som är sämst för lekar. Hur skulle de kunna ändras så att barnen tycker att de är trevligare?

Arrangemangen för Lekens hus -evenemanget

Helheten Lekens hus kulminerar med ett evenemang som ordnas för barnens föräldrar eller andra vuxna. Ni kan också ordna ett gemensamt evenemang tillsammans med andra aktörer i ert område.

Som inledning till kvällens tema kan ni använda de uppgifter som gjorts med barnen, dvs. Lekens hus-berättelserna och utställningarna som barnen skapat: fotografierna, ritningarna och de underbara rummen.

Uppmuntra deltagarna att diskutera t.ex. med följande frågor:

- Varför är det viktigt med lekar? Vad och hur lär sig barnet genom lekar?
- Hur kan man trygga att barnet har tillräckligt med tid, plats och ro att leka?
- Vilka möjligheter har barn att delta i och påverka lekar och andra aktiviteter?
- Hur kan man stödja barnens deltagande i planeringen av aktiviteterna?
- Erbjuds barnen olika möjligheter att delta? Vilken uppskattning får barnens olika starka sidor och karaktärsdrag?
- Hur ska man handla om ett barn blir utanför lekarna upprepade gånger?

Utmaning: Utmana till slut er själva, de föräldrar som är på plats och andra vuxna att främja konventionen om barnets rättigheter och barnets rätt att leka genom att diskutera vad var och en kan göra för saken. Diskutera frågan nedan och dela svaret i sociala medier med identifikationen #lapsenoikeudet25

Vad skulle jag kunna göra för att barnen får möjlighet till lek och fritid?

Ni kan lägga till fotografier på ritningar och andra resultat av Lekens hus-uppgifterna. Skicka också bilder till Facebooksidan för Barnets rättigheter på adressen www.facebook.com/lapsenoikeudet

Kom ihåg barnens integritetsskydd och skicka inte fotografier där barn kan identifieras!

Vi hoppas att ni också bjuder in lokala beslutsfattare och representanter för lokala medier för att höra om och diskutera barnets rättigheter och lekens betydelse. På adressen www.lskl.fi/los25 finns mer information om barnets rättigheter och ett färdigt förslag till avtal om barnets rättigheter som får användas fritt.

Skicka gärna respons och berätta hur ni firade Barnkonventionens vecka. Skicka respons med blanketten som finns på webbplatsen.

BILDER Stella

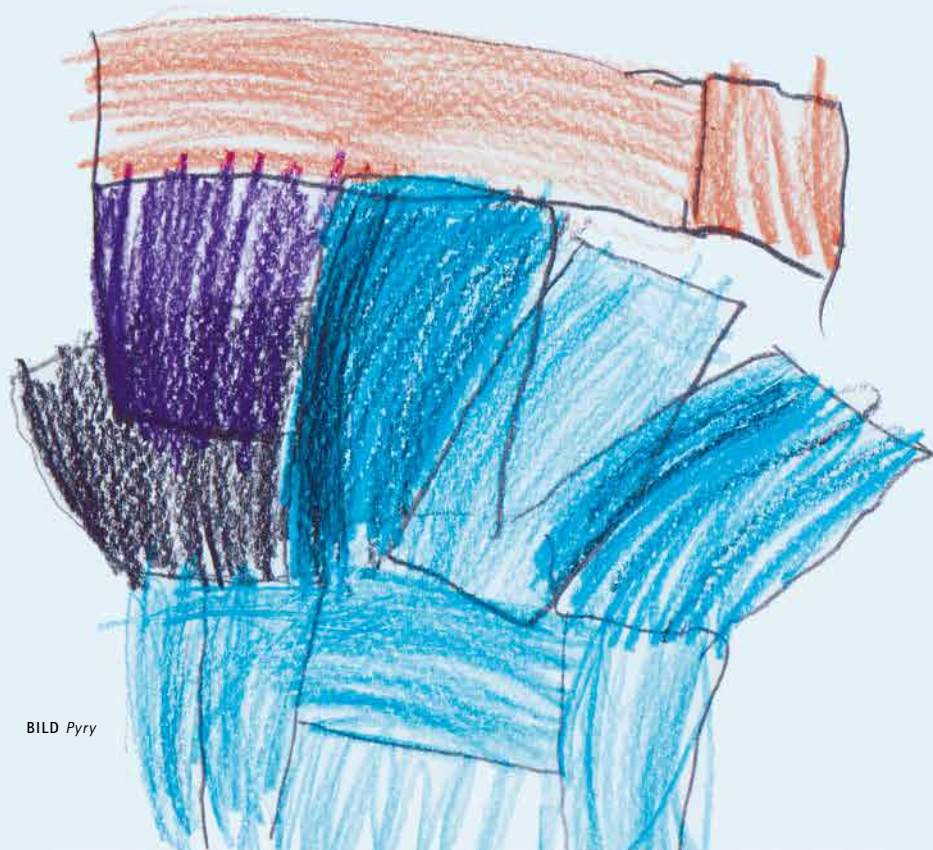

Hissa flaggan för barnets rättigheter

Barnorganisationerna har redan länge arbetat för att Barnkonventionens dag ska bli en flaggdag. Även barnen stöder tanken, och en framställan om flaggdagen har lämnats bland annat av Stiftelsen Plan Finlands barnstyrelse och påverkargruppen för barn i Vanda.

Inrikesministeriet har redan ålagt statens ämbetsverk och inrättningar att flagga för barnets rättigheter och rekommenderar att också andra gör det. Barnorganisationerna och barnombudsmannen uppmanar alla att hissa flaggan för barnets rättigheter den 20 november så att flaggningsförfarandet blir permanent.

Visa din egen uppskattning för barnet - hissa flaggan den 20 november och be också att andra gör det.

Arbete för att göra barnets rättigheter kända görs i ett omfattande samarbetsnätverk som består av tiotals barn- och ungdomsaktörer och myndigheter. I samarbetet deltar Centralförbundet för Barnskydd, Barnombudsmannens byrå, Finlands UNICEF, Mannerheims Barnskyddsförbund, Rädda Barnen rf, Finlands Ungdomssamarbete Allians rf, Plan Finland rf, Kommunförbundet, PTK – poikien ja tyttöjen keskus, Finlands Föräldraförbund rf, Helsingfors stad, Utbildningsstyrelsen, Institutet för hälsa och välfärd, Suomen World Vision ry och Nätverket för barnkulturcenter Aladdins lampa samt Finlands Idrott rf.

Centralförbundet för Barnskydd har producerat denna publikation tillsammans med nätverket Aladdins lampa och Huvudstadsregionens utvecklingsenhet för småbarnsfostran VKK Metro.

Lekens hus-berättelserna och lekarna har skapats av konstfostren Anne Rossi-Horto.

Ritningarna i broschyren har gjorts av barn i gruppen Viskari i Vironniemen päiväkoti. De fysiska elementen i lekarna har utvecklats i samarbete med Nina Korhonen, som är sakkunnig i utveckling av fysiska aktiviteter inom småbarnsfostran vid Finlands Idrott rf. Stöd för publikation av broschyren har erhållits från undervisnings- och kulturministeriet.

Mer information finns på adressen www.lskl.fi/los25. På sidan kan du också beställa fler broschyrer eller ladda ned en elektronisk version av broschyren. Följ även Facebooksidan för barnets rättigheter: www.facebook.com/lastenoikeudet

LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO
CENTRALFÖRBUNDET FÖR BARNSKYDD

BARNOMBUDSMANNEN

